

821.112.2
Г-38

Юдіт Германн

Вдома

С12/3493

видавництво
СТАРОГО ЛЕВА

Отісу я нічого не писала ні про двір Арільда, ні про свиней, ні про коріння Мімі. Замість цього я написала йому: «На одному з трьох возів на краю поля щовечора сидить яструб, він постійно обирає середній віз і сідає праворуч, на край». Потім додала: «Біля причалу спустили на воду човни, тепер опівдні до нас приходять шкіпери пити пиво і горілку. Усі вони придурки». Потім я написала ще таке: «Можливо, мій брат сходить з глузду. Мені здається, що у нього поїхав дах».

Я не знаю, що писати далі, тому просто дзвоню Отісу. Хочу почути його голос, хочу розповісти йому про пастку. Отіс — не мій чоловік, ми взагалі більше не пара, але я не можу позбутися звички називати його своїм чоловіком і думати про нього як про свого чоловіка. Це не сентиментальність, так простіше. У нас є спільна дитина, ми були одружені, це був наш перший шлюб і, мабуть, останній, принаймні для мене точно, але думаю, що і для нього. У нас із Отісом усе було серйозно.

Я маю погану пам'ять. Мені складно буває згадати навіть події, які відбувалися недавно, не кажучи вже про подробиці того, що трапилося давно. Я не пригадую деталей, настроїв або того, яка саме була пора року, світло чи температура. Я пам'ятаю, що того чи іншого дня ми з кимось ходили на прогулянку. Навесні або після дощу, на дорогах у парку було болото і нам доводилося обходити калюжі. Про що ми говорили? З ким саме я ходила на прогулянку? Я читала ту чи іншу книжку, і вона мені навіть подобалася, але зміст я не змогла би переказати. У книжці йшлося про дитину. Про будинок. Про матір, дитину і однорукого бандита у будинку під час снігової заметілі. Мати на когось чекала, я вже забула, яка була роль цієї особи, що на неї чекала матір. Не пригадую також, що було далі. Але я добре пам'ятаю, що ця історія зачепила мене за живе і дуже втішила.

Отіс має настільки добру пам'ять, що це вже радше недолік, ніж перевага. Я не впевнена, чи його пам'ять настільки ж ретельно зберігає події його власного життя, він не любить розповідати про себе і взагалі мовчазний. Я розповіла йому все — все, що пам'ятала про своє життя без нього, все, що зі мною трапилося, — зустрічі, діалоги, погляди, усе те, що люди розповідають, коли ввечері повертаються додому після цілого дня, проведеного деінде. Отіс усе це запам'ятав.

Я дзвоню йому і розповідаю про пастку на куницю. Розповідаю про те, що раптом пригадала випадок із фокусником і його скриней — це якась давно забута травма. Мене не дивує, коли він перебиває мене через три речення і каже:

— Ця скриня була лакована і обклеєна срібними зірочками. Ти могла би поїхати до Сингапуру, але хотіла залишитися в однокімнатній квартирі з вікном на заправку. Тобі дуже подобалася та заправка.

І ми обоє посміялися з цього.

Я кажу:

— Якби я поїхала до Сингапуру, ми би ніколи не зустрілися. Я не поїхала, щоб ми могли зустрітися. Якби ми не зустрілися, не народилася би Анн.

Отіс трохи вагається і каже:

— Точно.

Потім додає:

— Але насправді у тебе була інша причина. Ми з тобою тоді ще були незнайомі, Анн ще не народилася. Якби ти поїхала до Сингапуру, то сьогодні не сиділа би у старому напівзруйнованому і напівзгнилому будинку біля дамби, у якому ніколи не буває достатньо світла.

— Будинок не напівзруйнований і не напівзгнилий, Отісе. До того ж у ньому достатньо світла.

— Не має значення. Тобі би не довелося ставити пасток біля дверей. Ти могла би лежати у ліжку

розкішної квартири на сімнадцятому поверсі елітної багатоповерхівки і пити жасминовий чай із пласкої піали. Ти могла би роздивлятися малазійське вечірне небо і ніколи би сюди не повернулася. Ти би залишилася у Сингапурі. А замість цього ти опинилася там, де ти зараз. До речі, що ти цілими днями робиш?

Отіс не здатен зрозуміти, що можна робити у найвіддаленішому куточку світу, а саме таким, на його думку, є тутешній напівзруйнований і напівзогнилий будинок, у якому ніколи не буває достатньо світла. Хоч Отіс ні разу тут не був, він вважає цю будівлю надто сірою, надто віддаленою від решти, надто безликою. Нечікавою. Якби він сам кудись вирішив подорожувати, то їхав би на південь, у теплі краї, він мріє про тропіки, про густі ліси, про сині гори і про дике бурхливе море.

Відповідаю:

— Я працюю. Як завжди. Працюю у кнайпі брата. Це не так уже і погано. Намагаюся спати по вісім годин, залишаю собі достатньо часу, щоб випити чай у ліжку перед тим, як почати день. Я працюю, готую собі їжу, читаю книжки. Тут час пливе дуже неквапливо, а коли починається приплив або повінь, я іноді іду плавати. Якщо можу. Я їжджу велосипедом на роботу і назад.

Він питає:

— А з ким ти розмовляєш? Тобі ж треба з кимось розмовляти. З твоїм братом не поговориш. З ним ніхто не може поговорити.

Я сказала:

— Розмовляю з Мімі. Зі сусідкою, про яку я писала тобі. Вона непогана, тобі би сподобалася, з нею я можу порозмовляти. Вона приходить до мене вранці і ввечері. Якщо Мімі приходить увечері, ми випиваємо по два келихи вина і щось розповідаємо одна одній. Вона доволі безпосередня. Мімі тут народилася, вона відчуває себе пов'язаною із довколишньою природою. А через неї і я відчуваю те саме, принаймні частково.

Отіс передражнює мене:

— Вона доволі безпосередня. Мімі. Що це за ім'я?

— Це старе ім'я. Тутешнє.

— А як справи у твого брата? — питає Отіс.

— Мій брат знищує себе. Його водить за ніс якась двадцятирічна. Він закоханий, — кажу я.

Отіс не коментує цих моїх слів. Він спершу мовчить, а потім питає:

— Хто намовив тебе на цю дурницю з пасткою для куниці?

— Брат Мімі, — кажу я.

— Он як... Зрозуміло.

Отіс — колекціонер. Мабуть, дехто назвав би його радше сміттярем, але, в принципі, це одне і те саме. Він збирає предмети, які, на перший погляд, позбавлені вартості. А точніше — предмети, які колись мали

вартість, але одного прекрасного дня раптом втратили її. Стали сміттям. Розбитий посуд, каструлі без накривок, парасолі, ножі і виделки, рушники, фотоплівки, розкладні стільчики, поштові марки, газети, сірникові коробки. Отіс не може змиритися з тим, що всі ці речі опиняються на вулиці, у картонних коробках, виставлених на тротуар, де приречені гнити. Він приносить усе це додому, мие, приводить до ладу і складає на свої місця. Отіс зберігає усе це. Також він збирає речі, які, на його думку, знадобляться нам у разі всесвітньої катастрофи. Наприклад, якщо цивілізація сягне своїх меж і змушена буде шукати виходу поза ці межі. Отіс вважає, що цей момент уже настав. Він лише чекає, коли струму не буде більш ніж сорок вісім годин, і люди почнуть нищити все довкола, нападати одне на одного, вбивати інших. Він точно знає, що все це неминуче трапиться, якщо вимкнути світло хоча б на сорок вісім годин. Тому Отіс збирає генератори. Акумулятори і батарейки, помпи і крани, скло і мотузки. Кишенькові ліхтарики. Медикаменти, контейнери з водою, радіо на сонячних батареях, інструменти і фломастери, ватяні куртки, цвяхи, дріт, рації і монети. Він збирає ці речі для себе, для мене і для Анн, а також для інших. Отіс переконаний, що більше ніхто не готується до катастрофи, всі інші живуть, наче катастроф не буває, неначе у цій частині світу усім гарантовано мир.

Ми з Отісом ніколи не жили в одному помешканні і завжди винаймали дві квартири: одну — для нас із Анн, іншу — для Отіса. У квартирі Отіса не може жити ніхто, крім нього. Його помешкання більше схоже на склад, на чудернацький архів. Весь простір щільно заповнений полицями з речима, між якими є тільки вузьенькі проходи. Речі покладані акуратними стосами, лише зрідка той чи інший предмет вистає з ряду, ця квартира більше скидається на борсучу нору, ніж на людське помешкання. Анн любила ходити до батька. Я завжди боялася, що вона ненароком витягне щось із полиці, а решта посиплеться їй на голову, але якимось чудом цього не трапилося. Схильність Отіса все зберігати призвела до того, що коли Анн виселялася з дому, то не взяла з собою нічого, крім зубної щітки, мобільного, футболки і записника з адресами — в разі якщо загубить мобільний. Схильність Отіса все зберігати призвела до того, що у будинку біля води, де я зараз живу, є два ліжка: одне — у моїй спальні, а інше — під дахом, на той малоймовірний випадок, якщо Анн приїде у гості. У кухні стоїть стіл і три стільці. Більше нічого. Я змушена визнати, що мій дім настільки ж позбавлений індивідуальності, як будиночок фокусника і його дружини, у якому я побувала колись, помешкання на Штайн-штрассе. Мій дім настільки ж порожній, як і дім Арільда, лише по-іншому. Коли я виїздила